

Unitat 3 (II)

Climes i paisatges de la Terra

- ▶ [0. Introducció](#)
- ▶ [1. Climes de la Terra](#)
- ▶ [2. Zona càlida: paisatge equatorial](#)
- ▶ [3. Zona càlida: paisatge tropical](#)
- ▶ [4. Zona càlida: paisatge desèrtic](#)
- ▶ [5. Zones temperades: paisatge oceànic](#)
- ▶ [6. Zones temperades: paisatge mediterrani](#)
- ▶ [7. Zones temperades: paisatge continental](#)
- ▶ [8. Zones fredes: paisatge polar i d'alta muntanya](#)



INTRODUCCIÓ

Climes i paisatges de la Terra

- El **medi natural** està format principalment pel relleu, els sòls, el clima, la vegetació i la fauna.
- En l'actualitat és difícil trobar un medi autènticament natural en el qual no hagi actuat l'ésser humà.
- Per això, quan parlem de **paisatge** ens referim al medi natural combinat amb l'acció humana.



1. CLIMES DE LA TERRA

ZONES CLIMÀTIQUES DE LA TERRA

- La combinació dels **elements del clima** (temperatura, humitat, pressió, vents i precipitacions) i els **factors climàtics** (latitud, altitud i distància respecte del mar) donen, com a resultat, diferents tipus de climes a la Terra.

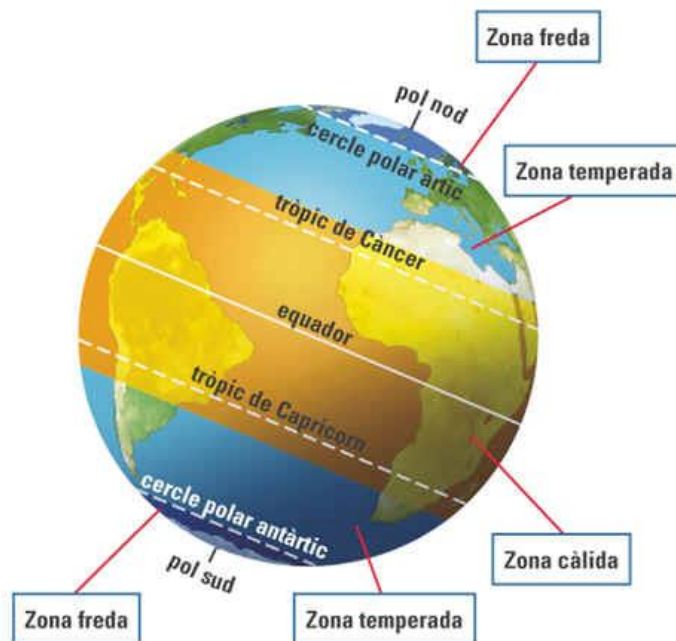
● Si triem la temperatura com a element principal del clima, la Terra es divideix en **tres zones climàtiques**: zona de **climes càlids**, de **climes temperats** i de **climes freds**. Cada zona se subdivideix alhora en diversos climes:

– **Zona càlida**: situada entre els dos tròpics; es caracteritza per les altes temperatures, durant tot l'any; s'hi distingeixen tres tipus de clima: **equatorial**, **tropical** i **desèrtic**.

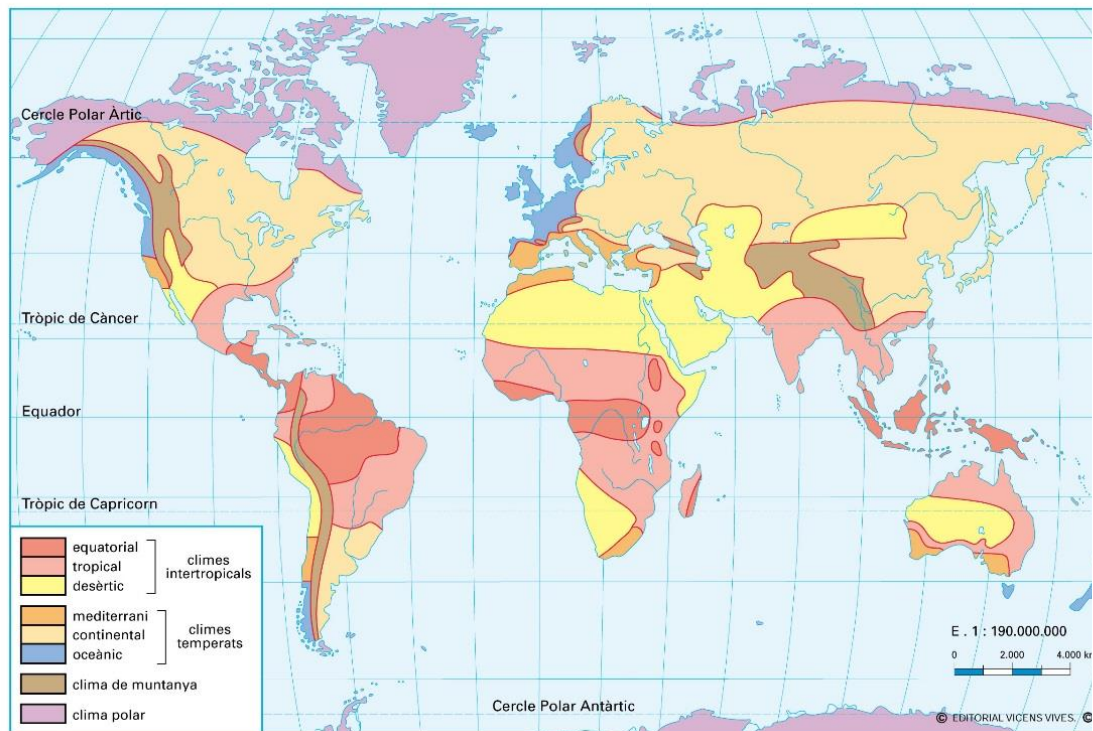
– **Zones temperades**: n'hi ha una a cada hemisferi, aproximadament entre els tròpics i els cercles polars; totes dues tenen quatre estacions; a partir dels factors climàtics establim tres climes: **oceànic**, **mediterrani** i **continental**.

– **Zones fredes**: corresponen a les dues zones polars i als llocs situats a més de 2500 m d'altitud. Amb aquest criteri, localitzem el clima **polar** o el **d'alta muntanya**.

Zones climàtiques de la Terra



Climes de la Terra



2. ZONA CÀLIDA: PAISATGE EQUATORIAL

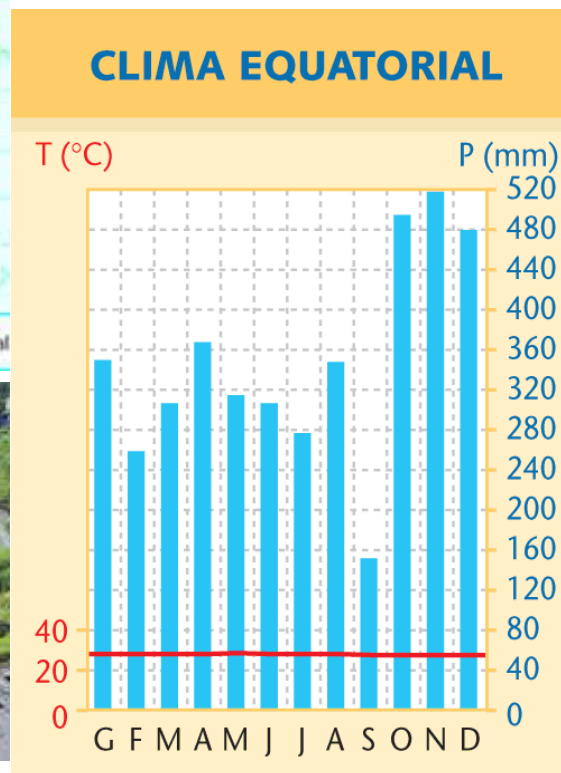
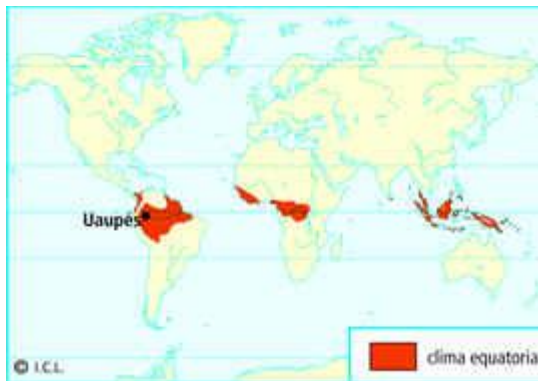
EL PAISATGE EQUATORIAL

- El **paisatge equatorial** es troba en àrees del planeta situades al voltant de l'equador: Amazones, Congo, golf de Guinea i sud-est d'Àsia.
- Les **temperatures** sempre són **molt altes** i les **precipitacions** molt **abundants**, fins al punt que gairebé cada dia hi cau una pluja torrencial al capvespre.
- Els **rius** equatorials són els més **cabalosos** i **regulars** de la Terra, a causa de la pluviositat, i són de color terrós.
- La vegetació és exuberant (**selva** o **jungla**) i els animals d'aquest paisatge acostumen a ser de mida petita. Hi viuen nombroses espècies, tant vegetals com animals.

ELS HABITANTS DE LA ZONA EQUATORIAL

- Els grups indígenes que habiten les grans zones de selva d'Amèrica i d'Àfrica viuen de la recol·lecció de fruits, de la caça o practiquen una **agricultura molt rudimentària**. Hi ha una densitat de població baixa.
- Les zones equatorials asiàtiques estan molt poblades; la selva ha reculat, i s'hi fa arròs, canya de sucre, te i hevees.

El clima equatorial



3. ZONA CÀLIDA: PAISATGE TROPICAL

EL PAISATGE TROPICAL

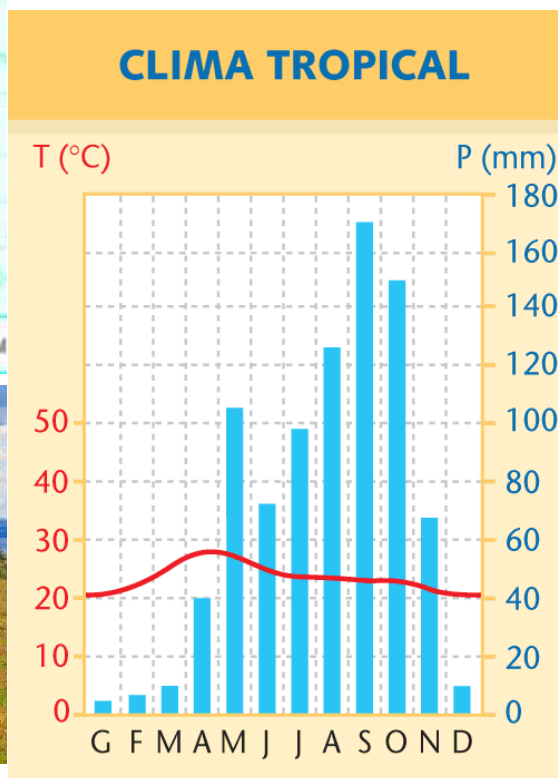
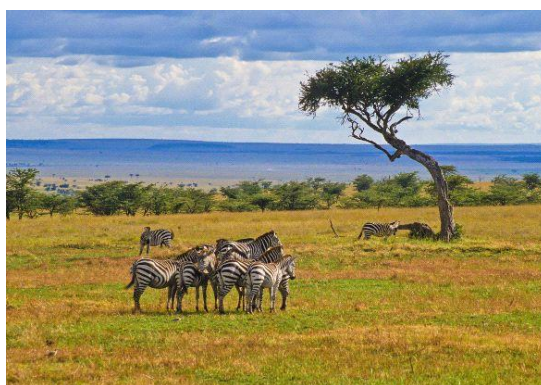
- Trobem els **paisatges tropicals** al nord i al sud de la zona equatorial.
- A les zones tropicals, les **temperatures** són elevades durant tot l'any, com en els equatorials; en canvi, les pluges hi marquen dues estacions ben diferenciades, l'**estació humida** i l'**estació seca**.
- El cabal dels **rius** varia al llarg de l'any en funció de les pluges; de no portar aigua, pot passar a desbordar-se durant les crescudes.
- Hi ha diferents tipus de formacions vegetals:
 - **Bosc tropical**: es localitza a les zones més properes a l'equador. És semblant a la selva però menys frondós i hi viuen sobretot ocells i insectes.
 - **Sabana**: és la vegetació més característica; la formen herbes, arbusts i arbres dispersos; hi viuen herbívors i els seus depredadors. Els indígenes es dediquen a la ramaderia extensiva i al conreu tradicional i de plantacions.
 - **Estepa**: substitueix la sabana a les zones més seques, i per això la vegetació és molt pobra.

ELS HABITANTS DE LA SABANA

- Alguns pobles indígenes de la sabana (els massai i els mara) són pastors i practiquen una **ramaderia extensiva**.
- Altres pobles de la sabana són **agricultors** i practiquen una **rotació de conreus**.
- A les zones tropicals, al costat de l'agricultura tradicional s'hi troben

extenses **plantacions**, explotades per companyies estrangeres, dedicades al conreu de cacau, cafè, tabac, te...

El clima tropical



4. ZONA CÀLIDA: PAISATGE DESÈRTIC

EL PAISATGE DESÈRTIC CÀLID

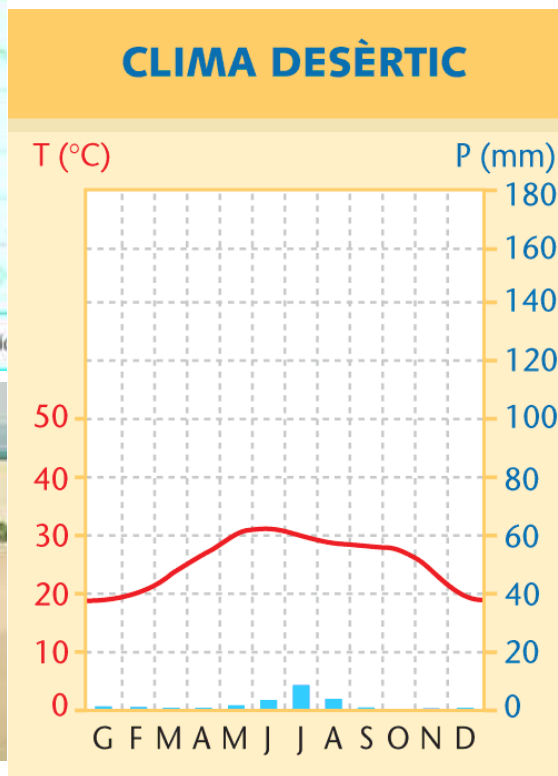
- La major part dels **deserts** de la Terra són a les zones pròximes als tròpics (són **deserts càlids**). N'hi ha que són a prop de la costa, quan els corrents marins són freds, i d'altres que són a l'interior, lluny de les zones litorals.
- Les **pluges** són molt escasses i irregulars, i les temperatures són molt altes durant tot l'any. A més, s'hi produeixen **grans oscil·lacions tèrmiques** entre el dia (molt calorós) i la nit (freda).
- Als deserts càlids no hi ha cursos d'aigua permanents, tot i que hi podem trobar **wadis**, que només porten aigua quan plou.
- Les condicions extremes de temperatura i de sequedat de l'aire amb la manca d'aigua fan difícil la vida al desert, i per això hi escassegen tant les espècies vegetals com les animals. Als deserts a penes hi viuen algunes plantes que han aconseguit adaptar-se a les dures condicions climàtiques.

ELS HABITANTS DEL DESERT

- Els deserts són zones poc poblades. Grups de **pastors nòmades** viuen als límits del desert, a les estepes, on pasturen els ramats de cabres i camells.

- La **població sedentària** dels deserts viu de l'agricultura al costat dels **oasis**, unes poques zones on hi ha aigua procedent de corrents subterranis i poden ser conreades.

El clima desèrtic



5. ZONES TEMPERADES: PAISATGE OCEÀNIC

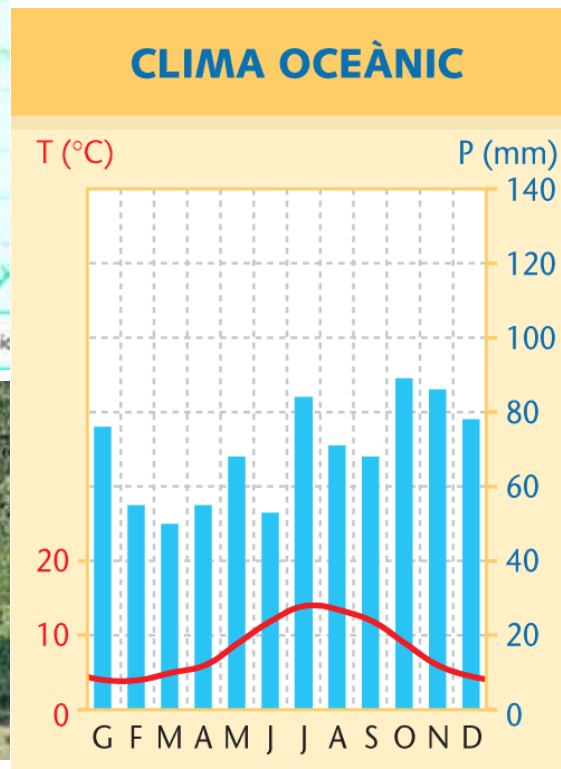
EL PAISATGE OCEÀNIC

- El **paisatge oceànic** es troba entre els paral·lels 40° i 60° de tots dos hemisferis.
- L'acció del mar i els vents carregats d'humitat fan que les **temperatures** no siguin gaire rigoroses i presenten poques diferències entre les estacions; les **pluges** són **suaus i persistents** durant tot l'any.
- Com que les precipitacions hi són contínues, els rius tenen un **cabal abundant i regular** durant tot l'any.
- S'hi troben diferents formacions vegetals:
 - **Bosc de fulla caduca** (roures, castanyers...): hi viuen diverses espècies de mamífers i d'ocells. Les temperatures suaus i les pluges constants permeten que s'hi desenvolupin aquests boscos.
 - **Landa**: tipus de bosc de matoll espinós habitat per petits mamífers i nombrosos ocells.
 - **Prat**: hi creix naturalment després de la tala d'arbres; és la vegetació més característica d'aquest paisatge.

LA RELACIÓ DELS GRUPS HUMANS AMB EL MEDI

- **L'ocupació humana** dels paisatges oceànics és diferent segons els llocs de la Terra, tant en nombre d'habitants com en les activitats econòmiques que s'hi desenvolupen.
 - **Europa occidental.** Una àrea molt poblada on els boscos han donat pas als prats per a bestiar i a conreus.
 - **Costa occidental d'Amèrica del Nord** i el **Sud de Xile** i d'**Argentina.** Àrees relativament poc poblades, on són abundants els boscos poc explotats.
 - **Austràlia, Tasmània i Nova Zelanda.** Àrea on creix una herba molt abundant que permet la cria extensiva de ramaderia bovina i ovina.

El clima oceànic



6. ZONES TEMPERADES: PAISATGE MEDITERRANI

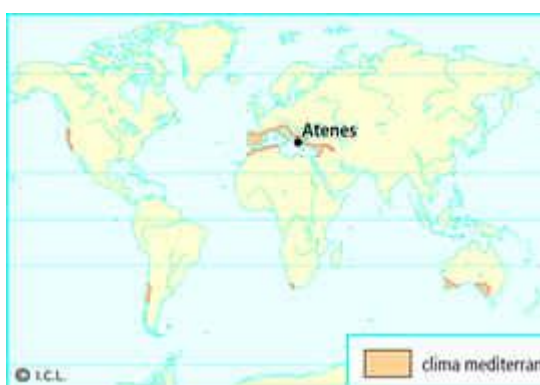
EL PAISATGE MEDITERRANI

- El **paisatge mediterrani** es localitza al litoral del mar Mediterrani i a les costes de Califòrnia, Xile, Sud-àfrica, i sud i sud-oest d'Austràlia.
- Les **temperatures** són altes a l'estiu i suaus a l'hivern, i la **pluja**, excepte a la tardor, és escassa. Els estius, per tant, són calorosos i secs.
- Els **rius** hi tenen un cabal escàs (a l'estiu) i irregular, i poden patir estiatges o crescudes que provoquen riuades.
- Hi ha diferents tipus de formacions vegetals:
 - **Bosc mediterrani:** format per **arbres de fulla perenne**, petita i dura (pins, alzines...). Per sota d'ell hi trobem el matoll espinós.
 - **Màquia i garriga:** és un tipus de matoll molt dens que creix quan desapareix el bosc, degut a la tala, els incendis o el pasturatge.

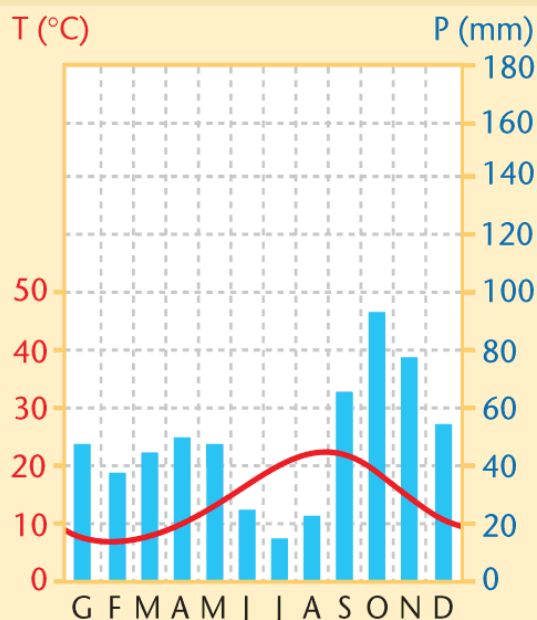
LA RELACIÓ DELS GRUPS HUMANS AMB EL MEDI

- En el paisatge mediterrani de les planes fèrtils hi domina l'agricultura, sobretot la de regadiu, i a les zones més abruptes destaquen els conreus de secà i la ramaderia ovina.
- Allà on el relleu és abrupte, els sòls pobres i l'aigua escassa els conreus són els propis del secà: **cereals, vinya i olivera**.
- La ramaderia dominant és l'**ovina**.
- El **regadiu** ha afavorit el desenvolupament de la **ramaderia intensiva** i els conreus d'horta.
- Actualment, la construcció d'**hivernacles** ha consolidat una agricultura que exigeix, sobretot, molt treball.

El clima mediterrani



CLIMA MEDITERRANI



7. ZONES TEMPERADES: PAISATGE CONTINENTAL

EL PAISATGE CONTINENTAL

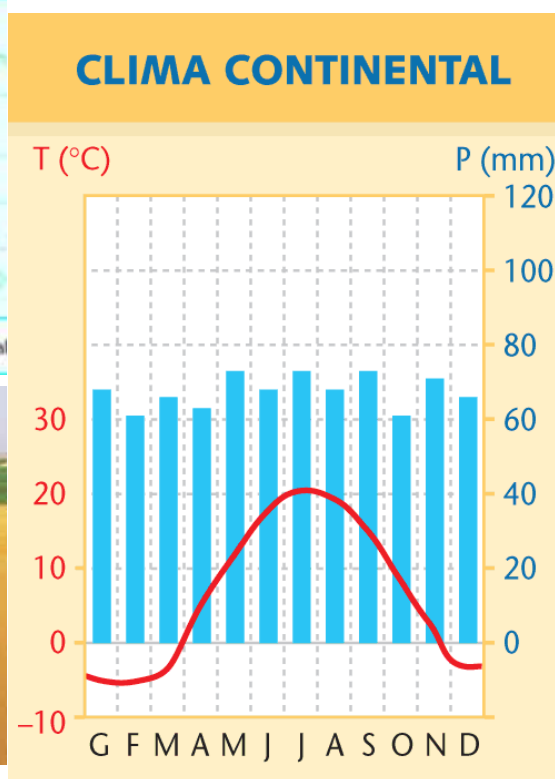
- El **paisatge continental** es localitza a llocs allunyats de les grans masses d'aigua i, per tant, aïllats de la seva acció reguladora. Es localitza a les zones interiors dels continents de l'hemisferi nord.
- Per la llunyania al mar, presenten **temperatures** extremes, molt contrastades, i tenen poques **precipitacions**, que es concentren principalment a l'estiu.
- Malgrat les escasses precipitacions, els **rius** tenen un cabal abundant perquè recullen les aigües de les planes per on circulen, i donen lloc a grans conques fluvials.
- Aquestes condicions climàtiques originen dos tipus de paisatge natural:

- La **taigà** o **bosc de coníferes**: es localitza a les zones més fredes, les situades més al nord; la formen pins, avets, bedolls, etc. Són zones habitades per mamífers de diversa mida.
- Les **estepes** o **prats**: més al sud; són extenses zones planes d'herba que apareixen quan les temperatures són més altes.

LA RELACIÓ DELS GRUPS HUMANS AMB EL MEDI

- Els arbres de la taigà són utilitzats per l'ésser humà per a la **fabricació de cel·lulosa**, que després es transformarà en paper.
- Les zones estepàries són molt fèrtils i són molt adequades per al desenvolupament de la **ramaderia** i per al **conreu extensiu** de cereals.

El clima continental



8. ZONES FREDES: PAISATGE POLAR I D'ALTA MUNTANYA

EL PAISATGE POLAR

- El **paisatge polar** es localitza als extrems de la Terra, propers als cercles polars. Les zones polars, Cercle Polar Àrtic i Cercle Polar Antàrtic, són les zones més fredes del planeta perquè els raigs solars hi arriben molt inclinats.
- Les **temperatures** són normalment inferiors als 0°C, la pluja hi és pràcticament inexistent i les escasses **precipitacions** són en forma de neu (**deserts freds**).
- Només hi ha vegetació a les zones més allunyades del pol nord. La vegetació, que només és visible a l'estiu, és la **tundra** i s'hi alimenten

alguns animals: óssos i rens.

• Tradicionalment, aquestes zones han estat habitades per **esquimals** (Amèrica) i **lapons** (península Escandinava). Els habitants viuen de la caça, la pesca i el pasturatge, però també s'hi desenvolupa la mineria.

EL PAISATGE D'ALTA MUNTANYA

• El **paisatge d'alta muntanya** es localitza a altituds superiors als 2500 m, amb característiques pròpies dels climes freds.

• Les **temperatures** hi són baixes durant tot l'any i les **precipitacions** són abundants, tot i que disminueixen amb l'altitud i també cauen en forma de neu.

• La vegetació d'alta muntanya varia, entre altres factors, segons l'altitud (**estages de diferent altitud**), i també depèn de la latitud i l'orientació.

• Els habitants de l'alta muntanya es dediquen preferentment a la ramaderia, a l'explotació dels boscos, a l'agricultura a les valls i, darrerament, a les activitats turístiques.

s

El clima polar i d'alta muntanya

